

SPIS TREŚCI

BLISKOWSCHODNI KRĄG KULTUROWY	9
EGIPT I NUBIA	10
Egipt	10
Początki cywilizacji egipskiej (od ok. 3900/3800 r. do ok. 2600 r. p.n.e.)	10
Stare Państwo i Pierwszy Okres Przejściowy (ok. 2640-2040 p.n.e.)	13
Średnie Państwo i Drugi Okres Przejściowy (ok. 2100-1550 p.n.e.)	17
Nowe Państwo (1550-1070 p.n.e.)	22
Trzeci Okres Przejściowy i Epoka Późna (1070-332 p.n.e.)	32
Nubia	37
Królestwo Kermy (ok. 2500-1500 p.n.e.)	37
Królestwo Kusz (ok. 1075-270 p.n.e.)	42
ANATOLIA	44
Anatolia w IV-II tysiącleciu p.n.e.	44
Państwo hetyckie	47
Anatolia i pn. Syria po upadku państwa hetyckiego (ok. 1200-334 p.n.e.)	54
PALESTYNA I SYRIA	60
Kanaan w epoce rozkwitu cywilizacji miejskiej (ok. 3200-1200 p.n.e.)	60
Inwazja tzw. ludów morskich i przybycie plemion izraelskich	68
Fenicja (ok. 1200-333 p.n.e.)	70
Izrael	72
Zjednoczone królestwo (1020-931 p.n.e.)	72
Podzielone królestwo: Izrael (931-722 p.n.e.) i Juda (931-586 p.n.e.)	74
Okres panowania babilońskiego (586-538 p.n.e.) i perskiego (538-333 p.n.e.)	77
MEZOPOTAMIA	79
Starosumeryjskie miasta-państwa (ok. 2900-2400 p.n.e.)	79
Państwo Akadu (ok. 2400-2200 p.n.e.)	84
Państwo nowosumeryjskie (ok. 2230-2000 p.n.e.)	85
Państwa amoryckie w Babilonii (ok. 2000-1600 p.n.e.)	87
Państwo Kasytów (ok. 1600-1150 p.n.e.)	90
Huryci w pn. Mezopotamii (ok. 1600-1350 p.n.e.)	90
Asyria (ok. 1400-612 p.n.e.)	91
Chaldea (625-539 p.n.e.)	94
IRAN	96
Ludy i państwa starożytnego Iranu	96
Cywilizacja elamicka (ok. 3200-636 p.n.e.)	100
Państwo Medów (ok. 850-550 p.n.e.)	103
Państwo Persów (ok. 700-331 p.n.e.)	104
KLASYCZNY KRĄG KULTUROWY	109
GRECJA	110
Epoka mykeńska	110
Okres świetności	110
Upadek świata mykeńskiego	111
Dziedzictwo świata mykeńskiego	111
Wieki ciemne	112
Dialekty	112
Obraz polityczny	113
„Iliada” i „Odyseja”	113
Poezja jako źródło historyczne	114
Epoka archaiczna (VIII-VI w. p.n.e.)	115
Polis, czyli miasto-państwo	115
Ateny w epoce archaicznej	116
Sparta w epoce archaicznej	117

Wielka kolonizacja	118
Przyczyny i charakter	118
Spisanie praw	121
Tyrania	122
Igrzyska	123
Olimpiady i rachuba lat	124
Pismo	125
Narodziny literatury	125
Narodziny nauki	126
Narodziny religijności indywidualnej	127
Sztuka archaiczna	127
Epoka klasyczna (508-338 p.n.e.)	129
Narodziny demokracji ateńskiej	129
Wojny persko-greckie	130
Wojna peloponeska	140
Wiek IV p.n.e.	144
Lata przełomu. Czas Aleksandra Wielkiego	153
Przejęcie władzy	153
Wyprawa	154
Królowie i stratedzy	165
Śmierć Demostenesa	165
Epoka hellenistyczna	166
RZYM	168
Kultury i ludy starożytnej Italii	168
Początki Rzymu	171
Poczet królów rzymskich	171
Problem historyczności królów	173
Archeologia o początkach Rzymu	175
Narodziny republiki	177
Lars Porsenna	177
Pierwszy rok republiki	178
Najwyżsi urzędnicy	179
Społeczeństwo początków republiki	180
Religia — charakterystyka ogólna	182
Pierwszy wiek republiki	183
Wojny z sąsiadami	183
Konflikty wewnętrzne — mylący obraz źródeł	185
Pierwsza secesja plebsu i ustanowienie trybunatu	186
Edylowie	187
Druga secesja plebsu i Prawo dwunastu tablic	188
Walka o dostęp do urzędów	189
Okres podboju Italii	190
Najazd Galów i jego skutki	190
Ustawy Licyniusza i Sekstiusza	192
Wojny samnickie	193
Kres walki stanów	195
Wojna z Pyrrusem	195
Związek Italski	196
I wojna punicka i jej skutki	198
Początki literatury rzymskiej	199
Początek podboju basenu Morza Śródziemnego	200
Między wojnami	200
Przyczyny II wojny punickiej	201
II wojna punicka	202
Wojny macedońskie, syryjska i achajska	204
Północna Italia i Hiszpania	207
Scypionowie i Katon	208
Triumfy, przemiany obyczajów, rozwój miasta	209

Literatura	210
Kulty wschodnie w Italii	210
Powstania w Hiszpanii	211
III wojna punicka	212
Schyłek republiki	213
Sytuacja wewnętrzna Italii	213
Galia, Baleary, Dalmacja	217
Numidowie i Cymbrowie	217
Wojna ze sprzymierzeńcami	219
Wojna domowa	220
I wojna z Mitrydatesem	222
Dyktatura Sulli i II wojna z Mitrydatesem	223
Lepidus, Sertoriusz, Spartakus	224
III wojna z Mitrydatesem — Lukullus	225
Pompejusz, Krassus, Werres	225
Pompejusz na Wschodzie	226
Spisek Katyliny	227
Żona Cezara	228
Pierwszy triumwirat	228
Podbój Galii	229
Anarchia	231
Druga wojna domowa	231
Cezar jedynowładca	233
Senat, Antoniusz, Oktawian	234
Drugi triumwirat	234
Oktawian, Antoniusz, Sekstus Pompejusz	235
Antoniusz na Wschodzie	236
Akcjum i Aleksandria	237
Pryncypat	238
Cesarstwo	241
August (od 27 r. p.n.e. do 14 r. n.e.)	241
Dynastia julijsko-klaudyjska (14-68 n.e.)	249
Dynastia Flawiuszów (69-96 n.e.)	253
Dynastia Antoninów (96-192 n.e.)	257
Dynastia Sewerów (193-235 n.e.)	264
Okres anarchii (235-284 n.e.)	268
Późne cesarstwo (284-476 n.e.)	272
ROZWÓJ CHRZEŚCIJAŃSTWA NA TLE INNYCH RELIGII ORAZ WIELKOŚĆ I UPADEK IMPERIUM ROMANUM	281
Religie pogańskie	281
Żydzi i chrześcijanie	282
Prześladowania	282
Zwycięstwo chrześcijaństwa	284
Przyczyny trwałości i upadku Imperium Romanum	285
HASŁA	289
KALENDARIUM NAJWAŻNIEJSZYCH WYDARZEŃ	425
ZESTAWIENIE PANUJĄCYCH	433
INDEKS	459
BIBLIOGRAFIA	470